

INATÖ LAJI LO' EJMO TSA JÑA LO' ELI YÄ' TSITSA TA' KÖ JEJUI I LEA JÚJMI

E ikiá ke kia risi kö ikiä jmi ñi la' l nachí jlu' i na'a tsane tsata' tá ití ojmi (OPLEV) ta'la kune OPLEV/CG066/2023, e mo'yi la enatö lo' eliyä' tsi tsa, lo' etsalí, jña kaa jútso ikä jejuí etayä tsia la' i jua' lo' tsatalí tá jñatä ichaajú jöma tsali lo' emi jejuí ikä tsatalí tá kiä jlu' i na'a tsa tsatä tá jöma liré ijua' ke tsa mali tsatä tá lajï tsa læ kö jújmi jña tsa jatä ti tsi, lajï moyí la' mati liré ekiä wo' SUP-REC-231/2023, exí jú ekí itä tsachí kia ijna a tsa tsatä tá jejuí ne' ñijmi, jña la' i lí jú liré OPLEV/CG113/2023 kösø ekí la'kö jmikuí Organismo Público Local Electoral ekí ití ojmi.

E lajï mo'yi la' ejmae tama' jöma ngi chá la' itso jmakö ñi jú, enatö ila' lo' ejia ñi mo'yi, lo' jejuí itsali, l'o tsatsakiä í, jo lo' ejia jo lo' ene jejuí eliñi.

Í OPLEV eta ye'a í e tsi'a tsa lajï lo' jú eliré ichaajú jña jejuí, jña ejmoa eliré lajï le emana í jöma likí tsami jña tsañi' jña elití la' i jua' le eki' etayé lajï tsa, tsamalí tsatä tsami tá jña tsamalí jna'a tsanea xo ta jejuí ikua'a, la' ilí kune ki' lajï jejuí, jña jejuí iléa kö jújmi. Ejä nœa tsatä ichaajú jña jejuí.

Lajï jú etsa chaa' lo' jejuí itsatä eré chaajú lo' ena jmo' ikä jejuí jöma atsatia jo' tsajia ni' orré machaajú. Mati ko' ejua' nia exa kia jútso ki' tsa, lajï jejuí itä' tsa læ jújmi itaye'a í ejua'a elo' ejnœa jo lo' enajmo itä'a ejä kune ni' jmoa ejma kia lo' etaye jejuí í, la' ilí enajmo' tá, enajna jejuí jöma tsatsa í jújmi.

Lo' etsa kia jútso ki' tsa ejmotá iji'a lajï jú lo' enajmo jmakö jejuí jöma jmoa kö mo'yi ichä', inatö' lajï jú ejua' tsata chí kiä jejuí jña jejuí ti inó itä tsa læ kö jújmi, mati kayä jú rø jöma ea jú ikä jejuí tsa jua'nia OPLEV.

E le ki' ití ojmi ejma kuia kia'ni' jújmi xia ití ojmi ejä natö ila': náhuatl, huasteco, tepehua, otomí, totonaca, zapoteco, popoluca, mixe, chinanteco, mazateco, maya, zoque y mixteco. E lajï jejuí la' tso jmajä tsachí kiäa jejuí ejä jnoa ilí kiakö jejuí ají tí' ko ikua (**Chicontepec, Huayacocotla, Tamiahua, Papantla, Zongolica, Yanga, Actopan, Soledad Atzompa, Santiago Sochiapa, Acayucan y Las Choapas**).

Lo' ejia jñi mo' yi:

Tsa tachí kia jejuí jña ti inó itä tsarrö tsa læ jújmi jña tsa jatä ti tsi e tsatäa tá mati jatí jmi e'na' tsa tso tá kiä jejuí i tachí jlu' i na'a tsa tsatä tá, ití ojmi.	Ejma kí' jú tsami tsa læ kö jújmi jña tsa jatä ti tsi.
Lajï siyí tsa læ kö jújmi jña tsa jatä ti tsi tsa mali jmaø i na'a tsa tso tsaitá ili jejuí ikua'a ití ojmi.	E la' xi jna' jo ela' te' jna kö jejuí

Jöma li laji lo' eta kitsi tsa, ejä kää jutso ki' majä tsali tá la' ili ti jejui ija taä ijä jmale tsali tá jua' lo' enajna itäa:

Lo' ejia	Lo' ekä'a jutso ikä jejui tsa lë jújmi																
<p>I. Tsa tachí kĩa jejui jña ti inó itä tsarrö tsa lë jújmi jña tsa jatä ti tsí e tsatäa tá mati jati jmi e'na' tsa tso tá kiä jejui i tachí jlu' i na'a tsa tsatä tá, ití ojmi.</p>	<p>A. Mati jmalea jna' laji tsa nê tsatä tá ma o jñi i OPLEV kajmo tá echí ikä' ke jña jejui (ine' jejui itä' tsa lë jújmi 80% jo' e'läwi), laji jlu' i na'a tsa tsatä' tá emia ejna'a jä tsa tsanê tso tá kiä ñita ití ikua'a jña nêa elêa kö jújmi; tala', i ñi jejui (ne' itä' tsa lë jújmi kiä 60% jo' kömi'a lo' 80%), e ää jä tsa lë jújmi tsanêa tsoa tá jejui ikua'a.</p> <p>1. ¿Eyä' tsí la'i jmoa ejmata' í jejui ilêa jújmi?</p> <p>2. ¿Jo' ela' li elijmo'o jöma tso jä tsa chichí' jejui kiä'a?</p> <p>B. Mati jmalea jna' laji tsa nê tsatä tá ma o jñi i OPLEV kajmo tá echí ikä' tö jejui ka' (ine' jejui itä' tsa lë jújmi 60% jo' e'läwi), laji jlu' i na'a tsa tsatä' tá emia ejna'a jä tsa tsanê tso kö tá ejä nêa elêa kö jújmi.</p> <p>1. ¿Eyä' tsí la'i jmoa ejmata' í jejui ilêa jújmi?</p> <p>2. ¿Jo' ela' li elijmo'o jöma tso jä tsa chichí' jejui kiä'a?</p>																
<p>II. Ejma kí' jú tsami tsa lë kö jújmi jña tsa jatä ti tsí.</p>	<p>1. ¿E la' lí' i lijmo'o jöma mali kí' jú kí' tsami ili jejui ikua'a jua'ti nêa lí tá?</p> <p>2. ¿E tá lí' lijmo lo' tsatalí tá kiä ijna' tsatsatä tá ití ojmi jöma jmakía jú kí' tsami tsa lë jújmi ijatí jmi majna tsaso tá kiä jejui?</p>																
<p>III. Lají siyí tsa lë kö jújmi jña tsa jatä ti tsí tsa mali jmae i na'a tsa tso tsaitá ili jejui ikua'a ití ojmi.</p>	<p>1. ¿E la' lí' i lijmo'o jöma mali kí' lë kí' siyí ili jejui ikua'a jua'ti nêa lí tá?</p> <p>2. ¿E tá lí' lijmo lo' tsatalí tá kiä ijna' tsatsatä tá ití ojmi jöma jmakía jú kí' laji siyí tsa lë jújmi ijatí jmi majna tsaso tá kiä jejui?</p>																
<p>IV. E la' xí jna' jo ela' te' jna kö jejui</p>	<p>1. ¿E la' kí tsí exiä jä tsali tá tsali jua' lo' enajna jejui jña ejmaê jua'ti enajmo jejui ikua'a?</p> <p>2. Ika' 'ni, ¿í tsali tá lijmo kö mo'yi ichijua' ke jä tsa lë kö jújmi jña jua'a aji' ne jejui ikua'a?</p> <table border="1" data-bbox="594 1402 1040 1843"> <thead> <tr> <th></th> <th>Tsata lí tá</th> <th>Jä</th> <th>Axia</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>I chaajú itä laji tsa</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>B</td> <td>I chaajú jña laji tsata lí kiä jejui ilêa jújmi, jña laji jñ tsata' lí tá</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>C</td> <td>Tsata lí tá kĩa jejui ene ti inó ilêa jújmi jña tsa lí komisaria jña fó manzá</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Tsata lí tá	Jä	Axia	A	I chaajú itä laji tsa			B	I chaajú jña laji tsata lí kiä jejui ilêa jújmi, jña laji jñ tsata' lí tá			C	Tsata lí tá kĩa jejui ene ti inó ilêa jújmi jña tsa lí komisaria jña fó manzá		
	Tsata lí tá	Jä	Axia														
A	I chaajú itä laji tsa																
B	I chaajú jña laji tsata lí kiä jejui ilêa jújmi, jña laji jñ tsata' lí tá																
C	Tsata lí tá kĩa jejui ene ti inó ilêa jújmi jña tsa lí komisaria jña fó manzá																

Lo' ejia	Lo' ekä'a jutso ikä jejui tsa læ jújmi			
	D	Tsata li tá kïa jejui ene ti inó ilæa jújmi		
	E	Etsi ('na jua' ejmo')		
	3. ¿E lo' enajna ikä jä tsa jua'ti nga tso kö tá ili jejui ikua'a?			
		Lo' ejna emia	JÄ	AXIA
	A	Kune ti jna Kö jejui ilæa jújmi		
	B	Kune lixiä Kö jejui ilæa jújmi		
	C	Elæa kö jújmi		
	D	Wi li tsa læ kö jújmi		
	E	E malia tá jejui ikua'		
	F	E malia tsachi jejui ikua'		
	G	E majmaga jejui ikua' juati enajmo'		
	H	E jmoa echi' ikä jejui ikua'		
	I	Kune ka jma ä jejui ki'		
	J	E majmaga mati tala' tsa ki o' ñitä ili jejui ikua' jña majmaga ejla' tsa jöma tsatia		
	K	E 'ia' kö jlu ene jejui ikua' laili imia ejmae tsai tá kiä ñijmi		
	L	Etsi ('na jua' ejmo')		

Lo' ejia	Lo' ekä'a jutso ikä jejuí tsa læ jújmi
	4. ¿ E la' k'í tsi lijmo'ó jöma nee etso jmaæa jña jmaä tsa ili jejuí ikua'a?

Mati machaajú, tsají tsa tsatá' jña makí tá jmoa laili: tsaíta kía tsachichí tsajia jña chaajú jña tsa, jña tsatalí tá kiä læ etsa jmo i' la' i chaajú ejæa eliti'lo' ejia ñi mo'yi jña eliti' laji lo' ejua' tsa, tsa tachí kiä ñita eki' laji jejuí ilæ jújmi ekuoa jú laili jmakö jejuí itá tsaró'o. jña tsajuí tsa tsatä tsasakiä í tso jmakö jú.

Echania jú eli jmakí jmi lati ita si rø:

- Mati jarile, mati jma jmoa laji mo'yi, jña majna tsatsatá jmi chaajú jña tsa. Mati jmalea che'a la' kä jejuí mo'yi inatö laji lo' echaajú, jöma jia jä tsa tsasi lo'elirø ichaajú lo' tsatachí kiä jmakö jejuí.
- Mati jmaea jú, ejmoa la'kä jejuí ichajú jña tsa ta' tsa ine' jejuí emajuaniä; ijä kuoa tsa laji tsatachí kiä jejuí jña jejuí ne ti inó itä tsa læ jújmi, e e'a tsa jú lo' enæa liñi jöma jmoa lo' eyä tsia jña tja o' ijua'a lo' enæa jo' lo' tatja ili jejuí ki', juati li yä tsia jöma chaajú jña tsatalí tá.
- Mati maköa mo'yi, laji mo'yi tsakö tsa jejuí ikua'a ikä tsali tá kiäa, axia kuako' jna mo'yi jo'kuo tsajua'a OPLEV jó ijua' ñita. Ijä kía tsi jña jua'a laji jú eka'kuo la' marile.
- Mati jma kä'a jú tso, ejmoa tala' jlu' jmakö jejuí ejä tsata' jmajä tsachí kiä jmakö jejuí ilæa jújmi, elixia jú ijla' jña tsa talí tá kiä OPLEV malijä jí'a lo' jú eli yätsi jejuí tsa jújmi ija chä. Jmakö jejuí 'na' jmajä tsachí tsatso ikuoa jútso e la' lire mo'yi inatö laji enø tsa jejuí.

Ejä kuoa 'ni jmi tijnä mati jachä'a ichaajú ejä sia mo'yi juí chiwí ekua jú eki' tsa tachí consulta.indigena@oplever.org.mx jó li tsaköa mo'yi ine' OPLEV, laji jú ejua' tsa jña lo etamia ejmoa jmakí'i laji tsa kakäa jútso kí'a.

- Mati jma jæa laji lo' eta jua' tsa, i la' nejua' etsia laji jú ekacha'a tsa mati ñitä jejuí ili xia kösulta.
- Mati jma jí'a jútso, i jä ea jú mati maxia jutso la' i lirø, ejmoa kö jlu' ichaajú lo'

INATÖ LAJI LO' EJMO TSA JÑA LO' ELI YÄ' TSITSA TA' KÖ JEJUI I LEÄ JÚJMI

tsafta tachí kiä ñita ití ojmi. E mo'yi la' tsa tsi lajï ñi jújmi exia ití ojmi jña xea ilí chiwë ki' OPLEV, en www.oplever.org.mx/consulta-indigena/.

- Mati majma le'a jmo ta' lajï mo'yi ejna tsi ti jújmi, lajï lo' etsajla'a jmakö jejui lajï lo' eliyä tsi tsa jöma jmoa mati lirø mo' yi ikä jejui jña ti inó itä tsa lø jújmi' kune ki' OPLEV.

